

حقوق دوستان از دیدگاه اسلام

اسلام برای پایداری دوستی اصولی قرار داده که رعایت آنها دوستی را به پیوندی مبارک و دائمی تبدیل می کند.

خبرگزاری مهر- اسلام برای پایداری دوستی اصولی قرار داده که رعایت آنها دوستی را به پیوندی مبارک و دائمی تبدیل می کند.

پیامبر خدا (ص) می فرماید: مسلمان بر برادر مسلمانش حق و حقوقی دارد که جز با ادای آنها یا گذشت او این حقوق از گردنش برداشته نمی شود که به مختصری از آن می پردازیم:

عیب پوشی

امام باقر (ع) می فرماید: از جمله حقوق مومن بر برادر مومنش این است که گرسنگی او را برطرف کند، عیبش را ببوشاند ، غمش را بزدايد، بدهی وام او را بپردازد و چون بمیرد همسر و فرزندانش را سرپرستی کند.

طبیعی است که دوستان و برادران بیش از هر کس دیگر عیوب یکدیگر را می دانند، بنابراین اگر عیب و گناهی را از برادر خویش مشاهده کردیم باید آن را ببوشانیم چون خداوند از نشر و رواج دادن زشتی ها بر حذر داشته است آن جا که می فرماید: برای کسانی که دوست دارند درباره مومنان زشتی شایع شود، در دنیا و آخرت عذابی دردآور مهیاست.

جلوگیری از غیبت

خداوند می فرماید: از یکدیگر غیبت می کند، آیا هیچ یک از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده خود را بخورد؟ پس آن را ناخوش خواهید داشت.

امام علی (ع) نیز می فرماید: دوست، دوست نیست مگر آنکه برادرش را سه مورد حفظ کند: در هنگام مصیبت و گرفتاری، در غیبت و در وفات.

اگر در اسلام غیبت ، یعنی پرده دری و زیر پا نهادن حقوق دیگران به وسیله زبان، حرام است گوش دادن به آن ، بی آنکه در صدد جلوگیری و رد آن برآید، نیز حرام است. بعضی از مردم غیبت را بی اهمیت و آن را خطایی کوچک تلقی می کنند از پیامبر خدا (ص) پرسیده شد که بزرگترین گناه چیست؟ فرمود: بزرگترین گناه آن است که صاحبش آن را آسان بشمارد.

پذیرش پوزش

امام علی (ع) می فرماید: حق برادرت را با تکیه بر آنچه میان تو و اوست برادری و دوستی پایمال مکن؛ زیرا کسی که حقش را پایمال کنی برادر تو نیست. اگر دانستی که برادرت نیازمند است مگذار که زبان به خویشتن بگشاید در آشنایی با کسی که از تو دوری جوید رغبت مکن و از کسی که میل آشنایی با تو دارد روی مگردان. اگر جایی برای نگهداری هست بسیار عتاب و سرزنش مکن که این کار کینه به بار می آورد.

البته اعتراف نکردن دوست به اشتباه خویش کار نادرستی است اما بدتر و ناشایست تر از آن این است که اگر از گفته یا کرده خویش پشیمان شد و عذرخواست پوزش او را نپذیری. پوزش پذیری از نشانه های بزرگواری و انسانیت است.

نگه داشتن دوستی

دوست گوهر ارزشمندی است که باید او را حفظ کرد و حفظ دوست از طریق پیوستگی با او و پاک گردانیدن روابط خود با وی از هرگونه شائبه میسر است. برای آن که دوست را برای خود حفظ کنید باید پیوسته انتظار سر زدن خطا و سوءتفاهم را از سوی او نیز داشته باشید در چنین مواردی باید بکوشید تا همه این عیوب را بزدايید و روابط فیما بین را بهتر از گذشته تجدید کنید، اما اگر بگذارید که خطاها و حساسیت های کوچک روی هم انباشته شود این کار به زودی به قطع رابطه شما خواهد انجامید. دوستی را دست کم به منزله "اتاق نشیمن" تلقی کنید که گر چه خواه ناخواه به مرور زمان گرد و غبار بر آن می نشیند اما به سرعت آن را تمیز می کنید تا

درخشنده‌گی گذشته خود را باز یابد.

زدودن اشک

گاه دوست آدمی را مصیبتی می‌رسد و اشک و اندوه چشم و دلش را فرا می‌گیرد در چنین مواردی لازم است که بکوشیم تا از اندوه او بکاهیم و بار مصیبتش را کم کنیم.

پذیرفتن هدیه

یکی دیگر از حقوق برادران بر شما این است که هدیه او را باز پس نزنید. پیامبر خدا (ص) می‌فرماید: به یکدیگر هدیه دهید تا محبت میان شما زیاد شود هدیه در حقیقت رمز محبت است و کسی آن را رد کند گویی دست رد بر سینه محبت زده است.

پذیرفتن دعوت

اگر دوستی شما را به میهمانی یا جشنی دعوت کرد باید دعوتش را بپذیرید زیرا این حق اوست بر شما. گاه دیده می‌شود که بعضی با افتخار می‌گویند عده زیادی مرا به منزل خود دعوت می‌کنند اما من معمولاً دعوت هیچ‌را نمی‌پذیرم! این رفتار اصلاً اسلامی نیست. افتخار در این است که دعوت هر فردی بویژه دوستان را بپذیریم چون مومن در رفتار با دیگران "نرم خو و فروتن" است و "با مردم انس می‌گیرد و مردم نیز با او انس می‌گیرند".

جبران نیکی

اگر دوست شما برایتان کاری انجام داد باید عمل او را جبران کنید اگر خدمتی به شما کرد هرگز نباید آن را از یاد ببرید تا آن که به خدمتی مانند آن جبران کنید. ما موظفیم که خدمت را به خدمت، هدیه را به هدیه و خوبی را به خوبی پاسخ دهیم. همه مردان نیک و شایسته تاریخ از کسانی بوده‌اند که کوچکترین خدمت دیگران به خود را از یاد نمی‌برند و بر عکس خوبی‌ها و خدمات خود به دیگران را به بار فراموشی می‌سپارند. خداوند می‌فرماید: چون شما را به سلامی نواختند به سلامی بهتر از آن یا همانند آن پاسخ دهید.

مراقبت از خانواده دوست

بسیار پیش می‌آید که دوستان و برادران به سفر می‌روند و خانواده خویش را در منزل باقی می‌گذارند و این خانواده‌ها به کمک‌هایی احتیاج پیدا می‌کنند در چنین شرایطی وظیفه داریم که نیازهای آنان را برآورده کنیم.

حاضر شدن به جنازه

اگر دوست شما درگذشت باید بر جنازه او حاضر شوید. تشییع جنازه در حقیقت برخاسته از احترام است حق این دوست در گذشته آن است که دوستانش بر جنازه او حضور به هم رسانند و وی را تا گورش همراهی کنند این حق در حقیقت بیانگر احترام عمیقی است که اسلام برای انسان چه زنده و چه مرده قائل شده است.

انسان خواه طفل شیرخوار باشد یا کودک یا جوان و یا پیر، نزد خداوند محترم است و چون بمیرد خداوند بر آشنایان او در زندگی حقی را فرض کرده که همان تشییع جنازه اوست.

پاسخ گفتن به دوست

امام صادق (ع) می‌فرماید: پاسخ گفتن به نامه مانند پاسخ گفتن به سلام واجب است و آن که مبادرت به سلام کند به خدا و پیامبرش نزدیک تر است.

تشویق دوست در هنگام سخن گفتن

اگر دوست سخنی گفت دوستان شنونده وظیفه دارند که با جمله‌هایی چون طیب الله انفاسکم، احسنت، آفرین و عباراتی از این قبیل او را تشویق کنند زیرا تشویق بر سخن نیکو مطلوب و محبوب خداوند است.

آنچه بر خود نمی پسندی بر دوست نیز نپسند

و سرانجام یکی دیگر از حقوق دوستان این است که آنچه برای خود نمی پسندی برای دوستانت نیز نپسندی و میان خود و برادرانت خود را معیار و میزان قرار دهی.